

P. 11
34

Na se imprimu-
muită de...

BIBLIOTECA
JUDEȚEANĂ
NEAMȚ
Fond „G.T.K.”

ANUL II, No. 2 (14)

IANUARIE 1936

APOSTOLUL

— REVISTA DIDACTICĂ ȘI LITERARĂ —

BIBLIOTECA
DOCUMENTARĂ
ORAȘUL PIATRA NEAMȚ

ADMINISTRAȚIA : CERCUL DIDACTIC PIATRA-N.

17580

A P O S T O L U L

REVISTĂ DIDACTICĂ ȘI LITERARĂ

APARE ODATĂ PE LUNĂ
SUB ÎNGRIJIREA CERCULUI DIDACTIC PIATRA-N.

Comitetul de conducere și colaborare :

V. GABOREANU, S. PURICE, C. LUCHIAN, V. SCRIPCARU,
EUFR. SĂVESCU, ION DRAGAN, C. TURCU, V. ANDREI,
I. TĂZLĂOANU, EUFR. MANOLIU, ALEX. GHEORGHIU,
M. AVADANEI, D. HOGEA, V. DORNEANU, TEOFAN
MACOVEI, N. PODOLEANU, I. PAPUC, D. ȚIPA,
M. STAMATE, I. RAFAILĂ, I. STROIA.

ABONAMENTUL 60 LEI ANUAL, plătit în două rate.
Abonament de susținere 200 lei anual. Cine achită acest abonament,
face parte de drept din membrii cercului de colaborare al revistei.
Corpul didactic primar din jud. Neamț, vor achita abonamentul în
două rate de câte 30 lei prin d-nii delegați însărcinați cu plata salariului.
Prima rată se va achita din salariul depe luna Noembrie, iar a II-a rată
din salariul depe luna Febr. Ceilalți abonați vor achita prin mandat poștal

S U M A R

Sate și dascăli	GH. TULBURE
„Calea unei vieți”	P. GHEORGHEASA
Valori spirituale	Z. M.
Ce poate realiza școala	CONST. LUCHIAN
Tolstoi ca pedagog	D. ȚIPA
Școala și caracterul	V. CIUBOTARU
Gh. Cădere	
I. Juverdeanu	
Pagina oficială	

Sate și Dascăli *)

de GH. TULBURE

A vorbi de sate înseamnă a da la iveală anumite stări de lucruri profund întristătoare. A vorbi de dascăli satelor înseamnă a înfățișa o tagmă de cărturari acoperită și ea de aceeași tristețe întunecată.

Suntem un popor de sate.

O spunem la toate răspântiile, dar fără să tragem consecințele logice ale acestei mari realități. Da, e netăgăduit. Vatra țărănească este singura vestală păzitoare a formelor culturii noastre originale. Tot ce se cheamă „specificul etnic” este creațiunea satului. Tot ce ne-a mai rămas ca bogăție de suflet, comori de artă, de poezie, de credință și de virtualități, toată această moștenire de veacuri dăinuiește acolo, în căsuțele albe dela țară. Atâta timp cât brașele nu sunt așezări curat românești grinzile de temelie ale statului românesc sunt satele. Obiectivul firesc al politicii noastre de stat ar trebui să fie închip firesc ridicarea satului. Și totuși, nimic n'a fost mai neglijat, mai uitat și mai trădat în țara aceasta, decât satul. Dovada o avem în fața ochilor. E starea mizerabilă, în care se găsește satul românesc din veacul al XX-lea. Din orice latură l-am privi, socială, culturală, sau economică, satul românesc este o așezare primitivă, un conglomerat de colibi daco-slavone, în cari vestigiile civilizației moderne sunt aproape invizibile. Cât privește aspectul științii de carte satul nostru constituie, acea vechie și netrecătoare paiă de rușine, care ne dogorește obrazul ori de câteori vine vorba de cultura popoarelor. La rândul lor, cifrele statistice, cu o elocvență uluitoare, ne-o desvelesc, în toată goliciunea ei. Din peste trei milioane de copii obligați să învețe carte în școala satului un milion și jumătate haiducesc și astăzi în codrul analfabetismului. Cifra înfățișază problema culturii sătești în toată gravitatea ei. Un milion și jumătate, de mici contrabandiști, în flagrant conflict cu legea școlară, înseamnă: 1) că copilul țaranului, în proporție până la 50 %, nu simte setea învățaturii; 2) că școala nu-i farmecă și nu-i poate strânge pe toți la cuibul ei. Instrucția noastră publică este, desigur, tânără. Așa e un veac decând avem un minieter

*) Am găsit că este deosebit de important să reproducem articolul **Sate și Dascăli**, publicat de către d-l Gh. Tulbure în excelenta revistă **Familia** (Seria III, Anul II, Nr. 7-8 din Noembrie 1935) care apare la Oradea.

Articolul acesta este de o sinceritate surprinzătoare în ce privește oglindirea crudei realități în care se șbate, azi, învățătorul, școala și satul. Il reproducem în întregime, sperând că facem un real serviciu. Dealtfel credem că acest articol ar trebui răspândit cât mai mult posibil.

al culturii, care alcătuiește programe, face legi, regulamente și dă directive. După potopul de legiuri, ticluite la iuteală, după cascada ofensivelor culturale, la care s'au sufulcat câteva generații, satul românesc îl găsim cufundat în aceeași osândă. În vreme ce copii plugarilor, feciorii pământului românesc nu cunosc slovele, copii celorlalte neamuri, de sub cerul țării noastre, roiesc ca albinele și umplu școlile. Iar scările învățaturii pe care se ajunge sus, în vârful piramidei sociale, le urcă abea 10 % Români și 70 % copii ai altor neamuri.

Ce înseamnă asta? Înseamnă, că în împărăția culturii elementul alcătuitor și stăpânitor de țară este situat la coadă. Înseamnă, că, datorită sărăciei de veacuri, astăzi — mâine nici preotul, nici dascălul satului românesc n'o să și mai trimită copiii la învățătură mai înaltă. Și în scurtă vreme porțile universităților, se vor deschide mai mult pentru cei de altă rasă.

O diagnoză, din care d-l profesor Gabrea a făcut deducția, extrem de gravă și de alarmantă, că structura școlii de astăzi nu corespunde stucturii sociale și naționale a statului românesc.

Adevărul acestei afirmațiuni se poate verifica pe'n-treaga linie de jos, până sus. Școala primară de astăzi, oricât ar fi de plină, nu este încă nici ea ceace ar trebui să fie: școala țaranului român. Ea nu e plăsmuită aidoma pentru omul dela plug și pentru nevoile lui. Nu este adevărata școală a satului, a vieții lui și a sufletului lui. Creațiune șablonară și hibridă, croită după teorii și calapoade din alte țări, ea pare mai mult o casă plină de mistere, în care poate intra „să ia lumină” orice copil, de orice rasă, și din orice parte a lumii. Românașul intră cu mare frică în ea. Și chiar dacă absolvă cele patru clase primare el nu s'a smuls pentru totdeauna din primitivitate. Rămas fără continuitate și fără îndrumare la vârsta de 12 ani recade fatal în abisul neștiinții din care a ieșit. Mediul îl înghite. Cursul complimentar, al cărui rost de practică îndrumare este încă în față, întocmai ca și cursurile de adulți, în loc să răspundă unor necesități organice, sunt mai degrabă niște mijloace pentru pregătirea unei atmosfere culturale în mediul sătesc. Băiatul de țaran rămâne fără busolă, tocmai la etatea, când se pun temeliiile sufletului și se conturează individualitatea. Tocmai când se organizează gospodăria și se așează întreaga temelie a viitorului său de cetățean, de factor productiv al țării. Exact în epoca adolescenței, când vlăstarul uman e mai accesibil pentru învățătură, exact atunci rupe contactul cu izvoarele culturii, pentru ca să se întoarcă la coarnele plugului și să pocnească din bici pe lângă boi. Dacă bineînțeles are boi. Când însă n'are—și acesta e cazul cel mai frecvent,—rămâne și el un fel de vită de jug, biciuit de alții, ca să frământa pământul, să se otrăvească cu țuică și să se odihnească în mizerie.

Din vina cui? Din vina unui destin fatal. Din vina unei serii de cauze genetice, cari privesc însăși obârșia și istoria satului românesc. Din vina atâtor ocârmuiri păcătoase și vitrege, pe a căror conștiință apasă cele mai odioase crime, săvârșite față de acest sat.

* * *

Tragicul acestui popor, cu atâta suflet, au fost înainte mergătorii lui fără suflet. Blestemul satului românesc au fost străinii și înstrăinații, cari i-au cârmuit soarta. Dacă în vechea Țară Românească ciocoi și veneticii de ieri și-au croit raiul vieții din robia satelor, ciocoi pământeni și „boierii de lume nouă” au stărui în aceleași concepții păcătoase, socotind, la rândul lor, că țaranul este o vită de muncă, pentru care nu școala este obligatoare, ci prostia. Dacă soarta țaranului trăit sub stăpâniri străine a fost oropsită, ea nu poate să ne mire. Ungurii, Rușii și Austriecii au închis porțile școlii și ale dreptății dinaintea Românilor din Ardeal, Basarabia și Bucovina, veacuri dearându-l. După un asemenea tratament țaranul nu poate să fie, decât așa cum îl vedem: un primitiv. Un nevoiaș, rămas de ritmul vieții. Un orbet, străin de sensul culturii. Un patriarhal, înzestrat cu judecată limpede, cu sensibilități impresionante, în fond însă un cetățean de proastă calitate. Abia acum începem să ne dăm seamă, cât de inferior este țaranul nostru, ca material uman, în asemănare cu țaranul altor neamuri. Abia acum vedem, că el nu mai este nici contribuabil, nici producător și nici colaborator în agricultură. Improprietărit și dotat cu drept de vot, el nu e decât un biet sărântoc, care-și târăște viața între politicianism, alcoolism și calicie. Un besmetic, care, în loc să-și bată copilul, când lipsește dela școală, colindă pela toate ușile, cu mâinile vârate 'n surtuc, să ceară scutirea lui de binefacerile luminii.

Suntem unica țară, în care, alături de bogățiile fabuloase ale pământului, ranjește sinistru mizeria plugarului. Alături de darurile și frumusețile unei naturi generoase străjuiește o țărănime plină de bube fizice și sociale. Suntem unica țară, unde problema sănătății publice și a vigilenței sanitare se rezolvă cu înscenări teatrale, și cu dispensare goale. Suntem unica țară cu „codrii verzi de brad” și cu'n milion de țărani tuberculoși. Suntem unica țară, în care guvernele rezolvă problema agriculturii cu broșuri și cu scrisori către plugari. Suntem unica țară, „eminamente agricolă”, în care lotul țărănesc nu produce nimic. Intr'un astfel de mediu agricol și social nu-i mirare dacă școala a ajuns o biată candelă ce pâlpăie a agonie...

Oameni cu veleități pedagogice enunță sentențios: „cum e învățătorul așa e școala”. Noi, n'avem veleități pedagogice dar am cutreerat poate o miș de sate cu dascăli

și școalele lor. Și am văzut, că după cum e satul așa e și școala. Problema școlară nu este ceva izolat, ceva individual. Este el învățătorul sufletul școlii. Prin el școala se poate înălța și poate să decadă. Dar viața ei organică este mai mult în funcție de sat, de cât de învățător. Intre școală și sat există raporturi de pătrundere mai strânse și mai vitale, decât între școală și personalitatea învățătorului. Am văzut dascăli excelenți, cari totuși nu reușiau să umple școala de copii. Orice pregătire pedagogică și oricâtă doză de entusiasm ar avea dascălul, dacă nu l-a îndrăgit satul, dacă nu există o tradiție în legăturile cu școala, dacă el nu înțelege psihologia poporului, și dacă, mai ales, va săvârși greșeli de tactică și de conduită față de mediul sătesc, roadele muncii sale vor fi numai de suprafață. Problema școlii rurale, ar face așa dar parte integrantă din problema țărănească. Este o latură a marelui probleme de ridicare a satului. Mai mult decât orice, școala este instituția prin care se manifestă dorul de progres și puterea de adaptare a satului la cuceririle științei. Dacă sub aspectul social și economic satul românesc a fost complect neglijat, starea lui înapoiată e fatal să se oglindească în domeniul cultural.

Dacă inițiativa n'a lipsit, în schimb concepția, dela care s'a pornit pe terenul acesta a fost fundamental greșită. Cărmuitorii culturii au crezut—și unii stăruie să creadă și astăzi,—că așa numita problemă a „culturalizării satelor” se poate rezolvi cu entusiasme de ocazie, și cu apostolate bugetivore. Ori, este elementar, că aici e vorba de o acțiune colectivă și continuă, care nu poate să fie în funcție de discursuri improvizate și de conferințe de ocazie, ci care în chip firesc, trebuie să pornească din sânul satului însuși. O acțiune îndelungată și perseverentă, pe care nici n'o poate duce la bun sfârșit un singur dascăl,— fie el chiar Nicolae Apostol al lui Cezar Petrescu, — ci adeseori mai multe generații de intelectuali ai aceluiași sat, adânc pătrunși de rostul lor misionar.

Concepțiile false duc pe drumuri greșite. Și în loc să se formeze, după un plan binechibzuit, intelectualul satului întreagă problema s'a deplasat pe o linie marginală, străină de esența și rostul ei. Cu deosebire rostul național al culturii satului a fost denaturat, cu gând obtuz și poate vrășmaș, de atâția neromâni, răi români și români de contra-bandă, cocoțați la locurile de comandă în cultură și'n literatură. Nu orice mână de imberb filfizon cultural e chemată să altoiască pomul pădureț dela țară. Chiar și acei, cari cu bună credință au prins plugul culturii de coarne, l-au pus greșit în brazdă. Și tocmai aci este tragicul chestiunii. S'a făcut dovada deplină, că toată avalanșa de șezători, conferințe și alte parodii de propagandă, căzute asupra satelor, sunt simple platonisme și aventuri, cari n'au reușit de loc să ridice satul pe o treaptă de viață mai ci-

vilizată. De pe urmele lor ne-am ales doar cu acea falsă cultură a satului, pe care nimeni n'a zugrăvit-o mai plastic, decât d-l H. Stahl, acest cărturar cu nume străin, dar cu'n scris neos românesc și cu o admirabilă intuiție a problemei.

— „Dacă relele toate vin dintr'o greșită atitudine a noastră față de problemă—spune d-sa *) — îndreptarea nu poate fi decât aceasta: în loc de a pune în frunte școala, menită să reformeze total satul, să punem dimpotrivă satul. Iar școala să nu rămâie, decât o unealtă în slujba satului. Cu alte cuvinte satul nu este o hârtie albă, pe care putem scrie orișice. Satul nu este un câmp de experiență, pe care putem încerca orișice „culturalizare” voim, ci satul este o realitate copleșitoare, care ea singură pune probleme, pe care noi suntem datori să le cunoaștem întâi și să le rezolvim apoi. Trebuiește deci să recunoaștem cinstit, că nu avem o cultură, gata făcută și bună de a fi dusă la sat, cași când cultura ar fi un lucru străin de sat, o marfă orășenească, pe care o importăm acolo pe căile „culturalizării”, ca să întrebuițăm acest cuvânt neplăcut și ca sunet și ca înțeles. Nu ne trebuie deci în ruptul capului „cultură la sate”, ci dimpotrivă o „cultură sătească”, adică o cultură care să crească firesc dinlăuntrul satului, întemeiată pe toată tradiția de veacuri a culturii noastre, care a ajuns să fie trup din trupul însuși al României. Și pe care numai cu foarte multă băgare de seamă o putem clinti din loc. Și în nici un caz nu pentru a o răsturna și-a-o înlocui cu altceva, ci pentru a-o ajuta să crească mai departe spre trepte mai înalte, pe cari le dorim să fie din ce în ce mai bune și mai ale satului...”

Reiese clar, că problema culturii satului este înainte de toate o problemă socială și economică. Ea nu se poate separa de structura organică a satului. Sufletul țaranului, mentalitatea lui specifică, moravurile lui și întreaga lui fizionomie spirituală este o pânză fină și complicată, a cărei urzeală își are legile ei. Nimeni nu se poate apropia de el fără să studieze și să cunoască aceste legi. Iar cine vrea să lupte orbește împotriva lor, pierde bătălia din capul locului.

* * *

Politica noastră școlară n'a ținut nici ea prea multă socoteală de psihologia țaranului și de legile dezvoltării satului. După o serie de expediente și rătăcirii, îndrumătorii școalelor populare încep acum a se desmetici și tind să creieze o școală adecvată mediului și rostului ei adevărat. Școala de pân' aci a fost un fel de instituție personală a ministerului, a unui buget, a unui boier, a omului politic din partea locului, a oricui vreți; a țaranului și a copiilor săi

*) Adevărata Cultură Sătească, v. revista „Satul și Școală”, Cluj 1934, pag. 284 și urm.

prea puțin sau de loc. Abia acum începem a înțelege, că nici numărul dascălilor, nici numărul sălilor de clasă și nici procentul frecvenței nu rezolvă definitiv problema culturii sătești. Pentru că, dacă băiatul de plugar absolvă cu eminență toate cele 7 clase primare și ajuns fecior la plug își cultivă pământul cu aceleasi mijloace primitive și rămâne tot pe linia de viață patriarhală, apucată din bătrâni, este cași când n'ar fi dat pe la școală. Problema ridicării satului, de altă parte, rămâne tot deschisă atâta timp cât școlile sunt lipsite de material și mai ales de farmecul covârșitor pentru copiii lui; și atâta vreme cât nu este încă rezolvită nici problema abecedarului bun și ieftin, iar cartea de școală formează doar obiect de speculă și articol de lux; și mai ales atâta timp cât nu este rezolvită problema cea mai importantă, aceea a existenței învățătorului. Or, această latură a problemei este rezolvită într'un chip degradator. Se știe, că leafa de 1660 lei lunar, cu care pornește tânărul absolvent pe drumul, presărat cu spini al apostolatului, este egală cu leafa măturătorului de stradă. Ajuns după 3 ani la titlul definitiv învățătorul primește un salariu la fel cu soferul prefectului. Cifra nu face, decât să sintetizeze și ea tragedia culturală a satului. Mai mult decât expresia elocventă a unei politici școlare nenorocite, ea constituie stigmatul concepției culturale a unui stat democratic, în care „talpa țării” contează ca o simplă cifră electorală, iar omul culturii ca un pomanagiu, în fata căruia punga țării se strânge fără milă. Nu se poate tăgădui, că leafa aceasta nu este în nici un raport cu situația socială a învățătorului, cu intensitatea muncii lui, cu natura intelectuală a slujbei și cu indicele de scumpete al traiului.

În schimbul acestei lefi de salarior iată echivalentul de muncă, ce i se cere: Să țină cursuri 5-6 ore pe zi. Să conducă atelier de lucru manual și de gospodărie. Să cultive grădina școlară și câmpul de experiență. Să sădească pomi roditori. Să conducă fișa pedagogică a fiecărui elev. Să se ocupe de curățenia școlii și a elevilor, făcând operă de asistentă sanitară și protecție socială. Să întemeieze o baie în sat iar în lipsa ei să spele cu mâna proprie pe copiii murdari, pentru a le da în chip practic noțiunile elementare de igienă. Să confecționeze cu elevii materialul didactic și rechizitele școlare, de cari are nevoie. Să înființeze cantină, cooperativă, muzeu și bibliotecă școlară. Să conducă cursuri de adulți, să facă coruri și sezători literare. Să ia parte la cercurile culturale. Să dea concurs educației fizice și organizațiilor prelimitare. Să cetească cărți și reviste ca să se cultive și să se perfecționeze în meseria sa. (În timpul vacanței de vară, este trimis la felurite cursuri de perfecționare). Să culeagă folklor, documente și alte însemnări pentru monografia satului. Să depună stăruințe pentru clădirea sau adaptarea localului de școală. Să țină

contact permanent cu sătenii și să le dea îndrumări în roșfurile lor gospodărești și agricole. Să nu credeți, că cu aceasta și-a făcut întreagă datoria. Mai trebuie să poarte o luptă aprigă cu cu o legiune de dușmani, văzuți și nevăzuți. Amintim numai câțiva: Nepăsarea populației față de școală. Lipsa de încredere cu care este întâmpinat în sat străin. În noile ținuturi se mai adaugă pealocuri pornirea dușmănoasă a autorității comunale, în special a notarilor de neam străin. Mai are să lupte pretutindeni cu absența de prestigiu a școlii. Cu propria sa lipsă de prestigiu. S'a întrebat cineva ce autoritate poate să inspire bietul dascăl nou sosit, care se prezintă sătenilor cu coatele rupte și genunchii peteciți? Unde este prestigiul învățătorului, care din prima zi se vede nevoit să ceară țaranului pat, masă și bani pe credit? Ce autoritate morală poate să aibă, într'un ținut minoritar, reprezentantul ideii de stat, primul agent al operii de unificare și de apropiere a elementelor străine, când el se înfățișează într'o postură jenantă și degradatoare, care-l pune în vădită inferioritate față de dascălul minoritar? Dar nu s'a isprăvit. Mai are de luptat cu manuale proaste, cu perceptor, uneori cu organele de control și pe de asupra cu foamea. Când îi mai rămâne vreme pentru odihnă și pentru datoriile lui de părinte și cap de familie.

* * *

Aruncat de soartă într'un sat de oameni amăriți, înzestrat cu o pregătire dubioasă, stăpân pe un modest bagaj intelectual și purtând stigmatul unei mucenicii ignorate, tânărul învățător, cu priviri de orfan, pus în fața unor aspre realități, este lăsat să lupte singur singurel cu acest complex de adversități. Este firesc să i-se pară, că toți vor să-i stingă biata lumânărică, pe care o ține sfios în mână. Și acestui tânăr i-se cere un suport moral de stâncă. O permanentă outere de autogalvanizare a elanului propriu. I se cere răbdarea lui Iov și înțelepciunea lui Solomon. I se cere să fie erou și mucenic. Lupta se dă evident cu mijloace inegale. De aceea biruitorii sunt rari. Când acest învățător cu atâtea sarcini pe umerii lui firavi se găsește slab, dezarmat și nepreparat de luptă, când el n'are nici casă, nici masă, când e silit să se culce adesea mai flămând decât copilul țaranului, să nu ne mirăm, că mizeria îl alungă uneori în brațele disperării. Dar brațele desnădejdiei, sunt prea stricte. Și nenorocitul se refugiază atunci în brațele omului politic, care i-se prezintă în postura miraculoasă de salvator. Cunoaștem procesul acesta sufletesc, care se petrece sub ochii noștri. Ceace regretăm profund este, că trebuie să asistăm neputincioși la tragica lui desfășurare. Bietul dascăl de unde să știe că, sbuciumul lui sufletesc pentru omul politic este un fleac? El n'are putința să bănuiască, că preocupările lui de ordin moral și cultural pe demago-

gul îl lasă rece. El nu știe, că cultura cere o selecție a valorilor, câtă vreme politica uniformizează totul și prin nivelare coboară orice valoare personală. Contrariat la început, pe încetul începe însă a se familiariza cu noua concepție, cu noua zeită, care acordă privilegii agentului de club, indiferent de valoarea lui intelectuală. Dezamăgirea nu putea să întârzie. Trambulina politică, în afară de meteahna unor căpătuiuri, n'a adus corpului învățătoresc nici putința de afirmare, nici un alt mijloc de evadare din iobăgie. Au rămas până astăzi o simplă masă de manevră. Din băltoaca politicianismului nu puteau să răsară, decât florile răului, Deaceea, alături de dascălul—mucenic ne lovim de dascălul-trepădus. Alături de directorul abuziv găsim pe învățătorul hoinar. Alături de tânărul dascăl, cu chitul ofilit pe care-l găsiți veșnic în mijlocul copiilor, într'o cocioabă de bărne fără geamuri, cu mămăliga făcută pe 3 zile înainte, cu grai blând și resemnat, alături de acest martir al datoriei avem astăzi pe dascălul tembel, smecher și cu tupeu, care-si bate joc de chemarea sa. Vrei să-l înșfaci de guler și să-i aplici corecțiunea binemeritată? Te pomenești față în față cu omul politic, care-ți șonteste apăsător: „De ăsta să nu te atingi. E omul meu“. Iată tipul nou, al dascălului de contrafacere, pe care l-a plămădit politicianismul. În loc să ia o carte în mână, și să iasă cu ea pe câmp, în ceasurile libere, în loc să stea de vorbă cu sătenii, el fuge din sat ziua și noaptea. Il găsești la oraș, pe corso, cu țigara 'n gură, la cafenea jucând table, în târg, la revizorat fără nici o treabă, sau discutând grav în anticamera prefectului. Il găsești pretutindeni numai la școală nu. Licheluța didactică, creatura omului politic, se sporește ca buruiana cea rea. Buruiana aceasta năpădește tot mai mult firele de grâu curat. Și marea majoritate a racilelor, de cari suferă astăzi școala, se datoresc ei. În timpul din urmă procesul de desmeticire pare a se întrezări. Aștntăm să-l vedem desăvârșit, iar pe dascăli puși pe drumul ce duce la destinul lor adevărat, care nu poate fi politica, ci satul.

* * *

Paralel cu aceasta am dori să se schimbe ceva și în oficina, care fabrică pe apostolii satelor. Pentru ca învățătorul să poată fi aceea ce trebuie să fie, un factor viu și determinant în procesul de civilizare al satului, el are nevoie de o pregătire potrivită pe măsura obiectivului său. Or, pregătirea profesională, cu care părăsește dascălul de astăzi băncile școlii, s'a dovedit săracă și nesuficientă. Un profesor ardelean, vorbind de datoria învățătorilor de a alcătui monografia satului, spune negru pe alb, că majoritatea lor nu-și îndeplinește rostul social și cultural. Ei nu manifestă aproape nici o înțelegere pentru bogăția valorilor de cultură sătească și nu înțeleg să dea învățământului un

raport organic cu satul. Stă între comorile minunatului folklor românesc, ani de zile, cu ochii închiși și cu urechile astupate. „Pregătirea de astăzi a dascălilor ignorează, din nenorocire, multe laturi importante ale activității, care-i așteaptă în mijlocul țăranilor“. Un profesor universitar face, în această ordine de idei, afirmațiuni și mai grave. Dat fiind, că ele pornesc din pana unui fost ministru al școlilor, le găsim interesante și vrednice de a fi reproduse textual :

—Nu e suficient — spune d-sa — să fabricăm la comandă exact atâția învățători de câți avem nevoie ca să ajungă tot la 50 de copii un dascăl. Deocamdată trebuie neapărat făcut ca școala primară să înceteze de a fi o ficțiune. Ea există adesea numai în statele de plată. Nu numai din cauza politicii, cum se spune, ci mai întâi din cauză că absolvenții nu sunt destul de pătrunși de misiunea lor. Nu au conștiința unui apostol. Ei privesc școala mai mult ca mijloc de a căpăta o cotă din buget și trăiesc mereu cu gândul de a trece dela sat la oraș. Când politica școlară a numărului va fi înlocuită cu politica bunului simț, bazată pe realitate, atunci multe se vor îndrepta...”

Fără să împărtășim pe de a întregul acest punct de vedere, suntem totuși de convingere, că dascălul slab pregătit și rău plătit constituie, nu un factor de producție culturală, ci mai degrabă o sfidare a însăși ideii de educație.

Imperativul categoric al vremilor noastre cere oameni cu altă structură sufletească și cu un alt suport moral. Acesta nu-i poate da, decât o altă școală normală, cu o altă programă, în care să intre și problema ridicării satului, pe cale economică și socială, cu toate ramificațiile ei. Atunci când termină școala învățătorul de mâine va trebui să-și cunoască amănunțit câmpul de operații. Fiecare dascăl ar trebui să fie la noi un fel de Popa Tanda. Deaceea socotim, că, înainte de toate, ar trebui să dispară din școala normală atmosfera de semănătorism leșinat și de romantism visător, care se mai păstrează din cele trecute vremi. Să dispară poetizarea nebuloasă a unei pregătiri, care trebuie să fie pozitivă și masivă, ca stânca. Avem nevoie de dascăli cu pregătire practică și cu simțul adânc al realităților satului, gata să dea piept cu ele și să le biruie, iar nu de copilandrii ratați și dezorientați, cum ne vin mulți, cu veleități de reformatori, de gazetari și de politicieni, dar cari în mijlocul plugarilor se simt stingheri și străini. Munca de fiecare zi a învățătorului va trebui îndreptată spre ei, spre cei fără leac și fără călăuză, spre trădații tuturor regimurilor. Adevăratul învățător este numai acela, care înțelege să-și confunde destinul cu al satului. Cel ce nu înțelege această religie, n'a înțeles nimic din chemarea lui.

* * *

Dar un lucru nu trebuie uitat: Oricât ar fi de capabil

și de identificat cu rostul său, opera integrală de ridicare a satului nu se poate sprijini numai pe umerii învățătorului. Un singur stâlp nu este de ajuns pentru clădirea, de care vorbim. Ca să fie solidă și trainică ar trebui să se razime cel puțin pe trei stâlpi: preotul, notarul și învățătorul. Cunosco sate, a căror populație era vestită de oameni răi, stricați și chiar hoți de drumul mare. Un dascăl înțelept și autoritar, mână în mână cu notarul, i-a transformat pe încetul într'un sat de gospodari model și de oameni cu frica lui Dumnezeu. Ridicarea satului începe dela formarea conducătorilor săi firești. Aici este alfa și omega culturii poporului. Infrățirea acestor trei frați de cruce constituie piatra de temelie a înfloriri satului. Numai din strădania lor dârză, unită în aceeași brazdă, poate să răsară primenirea unor stări rele și năravuri înrădăcinate. Numai ea poate să schimbe fața satului, prin înfăptuiri reale și de lungă durată. Iar menirea învățătorului aceasta este: să schimbe fața satului. Să creieze acolo o nouă formă organică de cultură pe toate tărâmurile. Adevăratul cărturar dela sat se deosibeste, cum vedeti, de cărturarul dela oraș. O deosebire radicală. El este mai mult un țăran luminat, care trăiește cot la cot cu obștea satului și nu se desprinde prin nimica de viața lui. Invățătura din școala normală poate fi cât de vastă, cât de patriotică și de pedagogică, dacă spiritul ei îl înstrăinează pe dascăl de cei nevoiași și neștiutori, care-l așteaptă, dacă ea-l face să se simtă demostenit și, ajuns acolo, în sat, el rămâne un izolat, un pantalonar mândru și dispretuitor, zadarnică este toată școala lui și toată învățătura lui. Decât așa, ar face mai bine să plece din sat. Tăria noastră de veacuri, stânca de care s'au sfărmat toate valurile dușmanilor în trecut, a fost legătura strânsă și nezdruccinată dintre cărturari și popor. Legătura aceasta, care mai ales aici în Ardeal a fost mai adâncă și mai sinceră, de cât pretutindeni, astăzi începe să slăbească. Astăzi „Amicii satelor“ trebuie strânși cu arcanul spre a se constitui în societăți aparte. E păcat și e caraghios. Așteptăm deci noua școală normală, care să dea învățătorilor pregătirea de care au neaparată nevoie pentru a fi adevărați stâlpi ai satului. Și mai așteptăm să se nască acel ministru român, care să scoată pe preoți, pe profesori și pe învățători din politică și să-i redea exclusiv altarului, catedrei și destinului lor. În fine mai așteptăm să se schimbe câteva articole din legea învățământului primar, în special cele privitoare la transferări și la detașări, cari astăzi constituie o adevărată plagă a școlii. Și în fine o serie de alte schimbări în organizarea și administrația școlară, de care nu e locul să vorbim acum.

*
*
*

Educația unui popor, ridicarea lui în cultură este o operă anevoioasă, care se face numai pe încetul și paralel

cu anumite prefaceri de ordin social și economic. Cultura nu se face cu risipă de vorbe. Sufletul unui neam se alcătuieste fărămiță cu fărămiță. Fiecare din noi suntem datori să dăm din sufletul nostru atâta cât putem, în locul unde ne-a aruncat soarta, pentru a spori fărăma de cultură și de tradiție pe care am moștenit-o, pentru a întări și a ridica spre culmile luminii sufletul țaranului „fără de care nici un lucru mare nu se poate face” — cum suna Alexandru Papiu Ilarian la 1860.

GH. TULBURE

„Calea unei vieți“.

Este titlul unei cărți al cărei autor e d-l medic Panaite Zosin.

După însuși titlul ce i s'a dat, se poate înțelege ușor, că această carte este un tratat de **pedagogie practică**.

Deși este o lucrare de știință, totuși datorită metodei sub care este tratată — exemple și observații nenumărate — o face să fie înțeleasă și de cei mai modești cărturari și deci cu atât mai ușor de învățătorii noștri.

„Calea unei vieți“, este cel mai prețios auxiliar al oricărui învățător și tată de familie și un neprețuit sfătuitor și îndrumător pentru orice tânăr.

Este o carte unică în limba românească.

Toate chestiunile de pedagogie ce preocupă azi lumea pedagogilor sunt tratate pe înțelesul tuturor, într'o limbă curată și si b o formă atrăgătoare și caldă.

Cartea este împărțită în 4 capitole: I) Copilăria și adolescența, II) Tinerețea, III) Virilitatea, IV) Maturitatea și bătrânețea.

Ca să se poată vedea importanța acestei opere pedagogice, dăm titlul câtorva capitole: Cine n'a întemeiat o casă și n'a crescut un copil, n'a trăit. Curiozitatea și atenția la copil. Puterea predispozițiilor și partea educației.. Educația și instrucția pozitivă. Deșteptarea instinctului sexual... Domolirea pornirilor sexuale... Diversele tipuri intelectuale.. Indrumarea spre o carieră... Alegerea carierei, Diferite cariere. Pregătirea carierei alese. Perfecționarea carierei. Practicarea carierei.. Primul pas în viața socială... Legăturile de rudenie, de cunoștință și prietenie... Dragostea și prietenia. Căsătoria și căsnicia. Atitudini: religioase, morale, politice, filosofice... Activitatea publică și culturală. Activitatea politică. Popularitatea... Igiena sufletească și trupească. Înțelepciunea. Bătrâneța. Retragerea Etc., etc.

Cartea e scrisă pentru fiul său adoptiv. Este în felul lui „Emil“ al Rousseau; dar după umila noastră părere, e cu mult mai clară, mai sinceră și mai sistematică de cât aceasta.

Lucrarea cuprinde 309 fețe și costă 150 lei.

Se poate comanda la Iași, la autor, care e medic la spitalul Sf. Spiridon sau la orice librărie,

P. GHEORGHEASA

Valori spirituale.

din „L'Education Enfantine“.

de F. GARCIN

Examinând armele materiale cu cari este dotat omul, spre a susține lupta fără răgaz în contra infinitului mare și infinitului mic, nimeni n'ar putea să anunțe o victorie. Observați cum a înarmat natura ființele spre a-și proteja scăparea lor; un simplu vierme poate să găurească pământul, spre a-și face un adăpost; o cârțiță are puterea de a scobi cu unghiile sale galerii protectoare, în mijlocul cărora se plimbă neturburată, gazela scapă de urmăritori prin agilitatea picioarelor sale, pasărea este protejată prin posesiunea spațiului nemărginit, hipopotanul este liniștit sub chiurasa pielei sale, leul este stăpânul, datorită ghiarelor sale teribile, iar elefantul își bate joc de toți ceilalți pe care-i zdrobește în inelele trompei sale.

Omul sosește pe lume gol, mai slab de cât o răchită, șovăe, tremură sub o suflare.

Zilele sale sunt la dispoziția infinitului mic, pe care nici un ochi nu-l poate zări. Degetele sale sunt incapabile să deschidă în pământ o gaură care ar putea să-i fie un refugiu, cel mai modest dintre părupede întâlnit în drumul său, poate să-l învingă fără greutate. Dar el este în picioare, cu fruntea către lumină, pe când celelalte viețuitoare sunt întinse cu botul către pământ. Drumul său se deschide printre lumini, pe când celelalte se mișcă într'o întunecime eternă. Dorpul său este șubred, dar el poartă în sine puterea gândirei, toate asalturile mor la picioarele voinței sale. Creierul său a multiplicat puterea degetelor, creind unelte: pârghia spiritului său și nobleta inimei sale l-au ridicat pe drumul idealului, până'n vecinătatea Creatorului.

Aceste forțe imateriale pe cari el le numește abnegație, devotament, sacrificiu, iubire și milă, orgoliu și iertare, au în-genunchiat pământul în serviciul trebuințelor sale.

El, așa de sgârcit servit la distribuirea puterilor fizice, n'a încetat de a crește, de a se inobila prin forțele sale spirituale. Dacă el este stăpânul, aceasta se datorește puterilor sale de virtute, dacă el este regele, aceasta numai prin lumina spiritului său și perfecționarea neîncetată a moralității sale. Ori, noi trecem printr'o perioadă stranie. S'ar zice că omul vrea să se lepede de valoarea sa spirituală. Nesocotind înălțimea spiritului și scoborând puterea calităților morale, i-și adună toate preocupările în grija unică a unei bune stări materiale. Nu! influența spirituală, nu trebuie să-l facă pe om să uite grija ce-o datorește corpului său, cultivarea idealului nu trebuie să subjuge fizicul până la absolut, care conduce la înlăturarea oricărei satisfacții. Nici'un ordin superior nu ne condamnă să stăm în cadrele unei vieți vegetative. Dar în schimb, trebuie ca toate cerințele igienei, ale sporturilor, ale

plăcerile materiale să acapareze toată bunăvoința în detrimentul spiritului?

Observați acest tineret care înaintea în viață, fără să-și acorde un singur minut de reculegere. Gândul său n'apartine nici respectului ce-l datorează ascendenților, nici iubirii pământului natal, nici culturai personalității. Toți acești tineri cetățeni de lume, jură pe umanitate, prosternând egoismul lor la picioarele vițelului de aur. Desinteresarea n'are ce căuta în inima lor, regulele morale au cedat locul goanei nesfârșite după bani, spre a alerga în automobile, spre a străbate spațiul în avion, spre a desface ecranul unui cinematograf, spre a primi vorbele mașinale ale T. F. F. Toate acestea trebuiesc, în societatea noastră schimbatoare, pentru a obține necesarul în existența normală, dar ne putem lipsi spre a gândi, a medita, a iubi, a se ruga, pentru a practica onestitatea, dreptatea, într'un cuvânt, virtuțile cari constituiesc forța reală a omului, spiritualitatea sa.

Dar vai! mașina zdrobește spiritualitatea. Viața interioară fuge în fața avalanșei exclusive a plăcerilor. Spiritul a știut într'o zi să captiveze animalul și să-l subjuge; astăzi mașina a înlocuit animalul, iar omul este servitorul său. El se complace în apăsarea greutății materiale. Desimea perdelei care voalează orizontul speranțelor sale vaste, nu-l face să dea înapoi. Nu mai există ascenziuni de urmărit; deliciae materiale ajung spre a-i nutri ambițiile.

Care forță va elibera secolul nostru din subordonarea materială în care se găsește, și-i va reda conștiința valorilor spirituale? Care forță va scobori vițelul de aur de pe altarul ce-l ocupă și-l va reduce la rangul său de servitor? Cât de mândri vom fi dacă această forță va naște din educația noastră din școli! Bucuria noastră va fi mare, dacă din înălțimea catedrelor va scobori razele cari fac să renască un ideal, care să arate spiritului calea vieții pe care nici'o influență n'ar fi trebuit s'o îndepărteze.

Traducere de Z. M.

Ce poate realiza școala.

Un distins cărturar al țării noastre, d-l Prof. I. Simionescu, constată cu durere că nu există viață în școlile noastre. Unul din cusururile școlii de azi, este izolarea ei de viață.

Ce este în afară de programe, nu numai că nu e insistent accentuat, dar nici măcar pomenit în orele sau în timpul liber. Cei mai mulți dintre elevi n'au urechi pentru nimic ce nu este în carte și în școală. N'au ochi să observe ceia ce zilnic văd, n'au niciun interes pentru ceia ce este mai deosebit.

Cei mai buni elevi sunt considerați acei ce nu spun nimic mai mult decât litera cărții, acei ce nu gândesc mai mult și nu incurcă cu întrebări pe dascăl, ori acei cari stau în tăcere și pasivitate în timpul explicării lecțiilor.

Intr'o astfel de clasă vei întâlni compuneri la fel, probleme identice, muncă uniformă (desen, l. manual etc), toate care duc la distrugerea valorii și împedirea dezvoltării personalității copilului. Intr'un articol publicat de Adolf Ferrière, directorul biroului internațional de educație dela Geneva, am fost vizați noi, Românii, asupra rutinei ce domnește în învățământul românesc.

Noua filozofie a educației pretinde școalei de azi să aibă mai multă grijă de a face din elevi puteri creatoare, folosind predispozițiile și spontanietatea lor, atunci când ei singuri își manifestă dorința de a-și pune în valoare toată ființa lor, toată cugetarea lor, contribuind astfel la dezvoltarea liberă a personalității lor. Pentru realizarea acestor lucruri, școala trebuie să acorde o mai largă înțelegere a sufletului copilului și o mai bună prețuire a vieții.

„De voim viață, să ne așezăm în viață, să vedem pe copil „așa cum este, așa cum dorește să fie; să-i ascultăm bătăile inimii, palpitarile dorințelor, să-l așezăm într'o atmosferă capabilă să susțină și să facă să crească micul organism fizic și moral.“ (John Dewey).

Iată câteva forme prin care s'ar da mai multă viață școlii

1. Atelierul de lucru manual, împodobit cu lucrări personale de ale elevilor, din orice material și de orice fel. (Unde nu sunt ateliere, lucrările să se expună în clasă, în dulapuri cu geamuri, pe polițe, pe pereți etc.)

2. Biblioteca clasei, alcătuită cu concursul elevilor (contribuții bănești dela cei avuți, cărți adunate dela elevi, abonamente la reviste, etc.) Se vor selecționa cărțile după gradul de dezvoltare al copiilor, vârstă, sex, regiune, și apoi se vor pune în circulație.

Biblioteca dezvoltă gustul de citit și dă loc la comentări și la complectarea cunoștințelor.

3. Cooperativa școlară și Casa de economie, prin care se pregătește spiritul de economie, ordine, solidaritate, filantropie, responsabilitate și administrarea bunurilor altuia.

4. Grădina de zarzavat, de pomi și de flori, formează spiritul de solidaritate, de muncă în comun, de ordine este pe lângă ocazia ce ți-o dau la predarea noilor lecții de Șt. Naturale.

5. Desenele libere, din imaginație, din memorie, ori cele geografice sunt mijloace de cunoașterea aptitudinilor, de formarea spiritului estetic, de aplicare asupra lecțiilor la geografie, istorie șt. naturale, etc. Aceste desene să împodobească un colț din sala de clasă.

6. Colaborarea elevilor la pregătirea lecțiilor cum ar fi cele de științe, la care elevii pot aduce materialul intuitiv (muzeul), precum și la formarea problemelor ce preocupu satul, orașul, ocupația părinților, avuția regiunii etc.

7. Ședințele săptămânale, (sâmbăta) în care timp să se facă și educația elevilor. Iată ce-ar cuprinde aceste ședințe :

a) *Deprinderi de bună purtare (în școală, acasă, pe stradă, în biserică).*

b) *Deprinderi igienice (curățenia corpului, îmbrăcăminte).*

c) " *artistice (împodobirea clasei cu lucrările eele mai reușite).*

d) *Comunicarea rezultatului purtării în timpul săptămânii, a progresului învățaturii etc.*

e) *Ședințele de judecată (conducerea de sine a clasei).*

f) *Societăți sportive (străjărismul).*

g) *Correspondența interșcolară.*

Însfârșit ca mijloc de realizare în școală sunt și serbările școlare, cu care prilej copiii cei mai dotați, au ocazia să se manifeste public. Serbările școlare sunt și ocazii de strânsă colaborare între școală și familie.

...În acest fel școala s'ar încadra în ritmul vieții și ar înlătura cusurul pomenit de d-l I. Simionescu.

C. LUCHIAN

Tolstoi ca pedagog.

S'a scris în toate revistele cu ocazia împlinirii a 25 ani dela moartea lui Tolstoi, tot felul de articole, însă nici unul nu a scos în evidență calitatea de pedagog a eroului dela Iasnaia Poliana.

* * *

Dintr'o familie de nobili ruși se naște în anul 1828 la Iasnaia Poliana, Leon Nicolaevici Tolstoi.

Urmează școala de ofițeri pe care o absolveste la 1851 Din acest moment ofițerul de artilerie duce viața în desfrâu până când scârbit se retrage din armată plecând în țările occidentale unde studiază patru ani.

Reîntors în Caucaz spre a studia viața oamenilor neîntinați – așa îi credea – după o bucată de vreme, plecă la Moscova, unde zgomotul și viața de plăceri îl determină să plece la locul natal – Iasnaia Poliana.

Aici Tolstoi scrie studii filosofice, pedagogice, literare ș. a., cari vor apare complete peste câțiva ani în 95 volume sub direcția publicistului Vladimir Tehertkov.

* * *

Lupta lui Tolstoi a fost toată viața contra clasei

din care se născuse, crescuse și în care a trebuit să trăiască toată viața.

Oficialitatea îl indispunea și deaceea ducea o luptă vecinică împotriva-i fără a fi stingherit căci chiar Țarul îl luase sub ocrotirea sa. Siguranța totdeauna era pe urma sa și raporta tot ce făcea colosul dela Iasnaia Poliana curții dela Petrograd.

Biserica care se îndepărtase dela adevărata doctrină preconizată de Isus și Apostoli – după cum gândea Tolstoi – excomunică pe ateu îndepărtându-l pentru totdeauna din rândurile credincincioșilor.

Tolstoi nu se lăsă intimidat ci preconiză găsirea normei de viață în evangheliști și mai ales în apostolul Pavel care spunea: fericit e acela ce flămânzește și însătoșează de dreptate.

Nu dezarmează înaintea oficialității de stat, cerând insistent să fie arestat pentru scrierile sale, pentru faptele sale și a nu fi arestați cei ce împărtășesc ideile și duși în zăpezile Siberiei.

Scrierile lui Tolstoi nu sunt numai un îndemn la supunere a altora, ci însuși și-a croit viața după credința sa, urmând pildele cu resemnare, transformându-se în cel din urmă țaran, punând mâna pe coarnele plugului, locuind într'o cămăruță scundă, mâncând câteodată pe zi, ba, ajunse acolo că voia să împartă averea între locuitorii satului, dacă familia nu s'ar fi opus, intrând în conflict, care nu se aplană până la sfârșitul vieții.

Pus să judece țaranii ce se răsculase în contra Țarului îi achită pe toți și pentru care motiv fu dat afară.

* * *

În toată doctrina sa, se poate urmări un singur bun: iubește pe aproapele tău, ajută și D-zeu îți va ajuta, pentru ca să fii fericit în lumea viitoare.

Dela acest percept moral Tolstoi trece la aplicarea lui în societate, ajutând pe toți țaranii din jurul lui, mergând în casele lor să le dea hrană trupească și sufletească.

Noaptea târziu se găsea prin bordeiul unui om, unde le citea din biblie și acolo cu ei trăia viața

intens. Iar când venea acasă sau era adus —aceasta se întâmpla de cele mai multe ori — spunea că intră în iad.

Aceleași principii le-a aplicat în învățământ unde a funcționat o bucată de vreme : învățământ liber, de plăcere, bazat pe moralitate și religiozitate.

Școala dela Iasnaia Poliana făcută de Tolstoi, întreținută și aplicând principiile școalei moderne, înflăcăra fiii satului și-i făcea dornici de învățatură.

Pentru a ne da seama de felul cum înțelegea să facă educație, voi povesti următoarea întâmplare a lui Tolstoi. Într'una din zile un revizor școlar veni să inspecteze școala dela Iasnaia Poliana și intrând în clas, văzu în mijlocul sălii o movilă de copii : Revizorul strigă la ei să se liniștească și întrebă pe un școlar de d. învățător. Nu mare îi fu mirarea, când după ce copiii se așeză în bănci, în mijlocul sălii tolănit la dușamea, stătea Tolstoi. Revizorul îl întrebă : „Ce faci acolo ?“ Iar Tolstoi răspunse : „învăț cu copiii”.

În urma raportului întocmit de revizor Tolstoi nu mai putu intra în clas.

Totuși seara cu cărticica în mână, Tolstoi se ducea pela casele școlarilor săi, învățându-i buchele pentru a putea deslega cuvintele sfinte și pline de înțeles ale Mântuitorului.

În toate scrierile sale se vede grija pe care o purta educației poporului, pentru care își jertfise tot timpul și îndemnul pe care îl punea spre a ridica poporul său, prin cultură, de sub împilarea aristocrației.

Blândețea lui era o revărsare binefăcătoare asupra sufletelor ce i înțelegeau gândurile și-i urmăreau chemarea.

În zile de sărbătoare ieșea pe câmp unde țărani îl înconjurau spre a le explica din Sf. Evanghelie. De aici ura neîmpăcată a preoților împotriva lui Tolstoi.

Școala dela Iasnaia Poliana pune în aplicare principiile lui J. J. Rousseau : respectarea individualității copilului și educația negativă.

Nu căută a face din copii zei dar nici nu-i lasă în voia soartei.

Tolstoi stimula interesul pentru învățatură și căuta a le clarifica în mintea copiilor. Căuta a da copiilor

mai multe realități și nu vorbe goale, care să-i farmece pentru moment, fără a lăsa urme temeinice.

Iar în ceiace privește dreptul la viață, încă din școală căuta a-i îndruma pe calea adăvărată a mândriei civice.

Toate principiile pe care Rousseau le prescrisese pentru elevul său, Emil.

În ceiace privește educația poporului imita întocmai pe Pestalozzi căci se găsea în secolul luminării și educației poporului când toți erau îndrumați spre cercetare, liberând națiunea de sub tutela încrederii în autorități și prejudecăți.

Punctul principal al educației la Tolstoi era iubirea și credința ceace preconiza și Pestalozzi. „Înălțarea naturii omenești la umanitate prin iubire și credință, e scopul suprem al educației“.

Copilul trebuia să aibă perceperea intuitivă a iubirii căci numai atunci se va naște în sufletul său germenul acestui sentiment. „Numai cine a fost iubit, poate să iubească” spunea Pestalozzi și pe acest principiu s'a bazat Tolstoi când a înțeles să fie prieten cu copiii.

Încă multă vreme va trece și școala dela Iasnaia Poliana, va lumina peste veacuri prin metodele pedagogice întrebuințate și prin căldura sufletului celui ce a înțeles și iubit pe copii.

* * *

Nefiind înțeles o viață întreagă de cei ce-l înconjura bătrânul Lew. Nicolăevici Tolstoi fuge de acasă, întovărășit de doctorul Mocovițchi și fida sa Alexandra Livrona, fără o cale precisă. În drum se îmbolnăvește și în gara Astapovo închide ochii la 7 Noembrie 1910.

D. ȚIPA

Școala și Caracterul.

De pretutindeni și chiar dela cei ce ar trebui să vorbească mai puțin, se ridică protestări și nemulțumiri împotriva înfățișărilor din ce în ce mai îmbâcsite și mai complicate în greutate, ale vieții noastre publice economice-financiare, intelectuale, sociale, morale; iar lipsa de putere ca să ne scape mai curând de aceste greutăți pe care abia le mai putem îndura, dovedesc că ne găsim într'o așa de complicată criză de cugetare serioasă, încât și singurile puteri ce ni-au mai rămas, în loc să le îndreptăm cu hotărâre și curaj, în direcția acțiunii constructive, din contră, le cheltuim par'că înadins, fără nici un profit, nici pentru noi, nici pentru societatea în mijlocul căreia trăim și pentru care singură e bine să trăim.

Ne amețim de frumusețea vorbelor și n'avem curajul să'nlocuim vorba cu fapta noastră. Ne încântă vorba că școala pregătește viitorul țării, deși efectele școlii asupra muncii ce trebuie să se desfășoare pentru progresul acestei țări, nu se tocmai văd. În școală ne străduim să dăm carte și cunoștințe cât de multe, dar fără prea multă grijă de a le și lega aceste cunoștințe de alcătuirea sufletească a copiilor noștri.

Ori rostul școlii nu este să vâre în cap cunoștințe seci, cu nemiluita, ci în special să se ocupe de sufletul și inima elevului, căutând a-i forma și caracterul.

Regele Carol I a spus de mult, la inaugurarea unei școli primare în București, un mare adevăr. Adresându-se sutelor de profesori adunați la solemnitate, le-a spus:

„Aș dori ca în școala pe care o ridicați acum să dați mai puține cunoștințe elevilor, dar să le formați caracterul! Pentru că, ceea ce nu poate face un ocean de învățați, poate face o picătură de caractere!”

Titu Maiorescu a luptat și el pentru a se promova în școli acelaș adevăr. Și încă alți câțiva oameni de școală. Dar se vede treaba că au fost prea izolat și au rămas simple solipiri de soare în întunericul etern!...

„Școala și Caracterul“, nu este numai o împreunare de cuvinte, luate la întâmplare, ci este un titlu pornit dintr'o judecată adâncă și o inimă caldă, acela pus de Förster —marele pedagog elvețian— pe admirabila lui lucrare de educație și îndrumare: „Școala și caracterul“.

Școala ar trebui să dea —pe lângă cultură— și caractere. Rar însă s'a văzut dascăli pătrunși de acest adevăr, de această misiune grea, dar tot pe atât de necesară unei națiuni care râvnește să-și vadă copiii crescând solizi la trup și suflet.

În ceasul de pe urmă, până mai este posibil de îndreptat oeva, trebuie să ne trezim la realitate! De dimineața și până seara să nu avem de gând altă preocupare deunăt aceasta:

„Ce trebuie să mai facem pentru a întări ideea și a acționa

sub toate formele, în scopul transformării școalelor în călitoare ale sufletelor și inimilor, pentru ridicarea omului la înălțimea care-i poate da numele de om adevărat, caracter întreg și cinstit, profund cinstit!"

Altfel ne prăbușim cu toții și nu ne va mai ridica nici o forță din lume.

Față de indolența generală, care bătuse pretutindeni în țara asta și care a scoborit atât de mult nivelul unei vieți morale, slăbind orice organizare, ar trebui să ne îngrozească lipsa de caractere din ziua de astăzi și care nu se datorește decât lipsei de pregătire sufletească a caracterelor!

Iată adevărul, iată cheia izbăvirii Națiunii noastre!

La lucru, dascăli români!

Lupta e grea, dar izbânda va fi frumoasă.

VASILE N. CIUBOTARU

Delapirig

† Gheorghe Cădere

În ziua de 2 Ianuarie 1936, a fost înmormântat în satul Buhalnița, cel mai bătrân dascăl din județul Neamț, Gheorghe Cădere. Ceea ce a fost acest învățător, care a murit fericit, se arată foarte bine în următoarele cuvântări: a Domnului Leon Mrejeriu, în numele Asociației Învățătorilor și a județului și a Domnului S. Purice, revizor școlar, în numele Ministerului Instrucțiunii Publice.

Cuvântarea ținută de d-l Leon Mrejeriu—Prefectul județului Neamțu—la înmormântarea învățătorului pensionar și fost primar Gh. Cădere, din Buhalnița, în ziua de 2 Ianuarie 1936.

Intristată adunare,

Cuvintele scripturii „Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului“, arată nu numai cât de scurtă este viața noastră pământească, dar și cât de firavă este și cât de pe neașteptate se poate curma.

La pragul mormântului se încheie toate jupecățile în legătură cu pământescul din noi și este prilej de gândire care să treacă peste mormânt și să intre în veșnicie.

Dacă la fiecare sfârșit de viață pământească a semenilor noștri, am cugeta mai adânc asupra rostului

nostru pe pământ, am fi mai buni, mai miloși, mai harnici, mai cumpătați, mai cu omnie.

Ura, răutatea, răzbunarea, lenea, destrânarea, zavis-tia, minciuna, s'ar topi în sufletele noastre și ne-am apropia de D zeu și de învățăturile evangheliei, care ne îndeamnă către iubirea de oameni, către milă de cel în suferință, către răbdare, către iertare, către *bunătate*.

Și măririle, și hainele și banii, și desfătările tru-pești sunt deșertăciuni; toate ne părăsesc la pragul mormântului.

Ceea ce rămâne, ceea ce se ridică deasupra lutului omenesc, este scânteia aceea a Dumnezeirei, care luminează și încălzește fapta de bine.

Faptele bune ne poartă numele prin vreme; ele ne însoțesc și dincolo de mormânt.

Bunătatea sufletului este cea mai înaltă treaptă a scării pe care omul se poate ridica către D-zeu.

De altfel la mormânt ajungem toți: azi alții, mâine noi și veșnic o lume nouă răsare din țărâna frământată de iubire, de patimi, de suferințe, de sudoare, de lacrimi și de nădejdi.

Gh. Cădere a fost *un om*, în cel mai trumos și mai complet înțeles al cuvântului, în toată lunga sa viață de 83 ani.

Învățător, el și-a tăcut datoria cu toată strălucirea 54 ani, până la adânci bătrânețe; în clipa din urmă muncind cu acelaș avânt, cu aceiași înțelegere și cu acelaș devotament ca și în ziua dintăiu.

Pentru dânsul învățătoratul n'a fost o slujbă care produce mijloace de traiu, pentru dânsul școala a fost o pârghie de ridicare a poporului, pe care cu înțelegere, și cu bărbătească hotărâre l'a slujit cu adevărată vitejie.

Când Cercurile Culturale, care, în afară de școală, lucrau pentru propășirea Culturală, mnrală și economică a satelor, s'au legiferat, au găsit pe Gh. Cădere cu cercul cultural „Pionul“ organizat încă din 1884—1885 și în plină activitate, ca și cel de la Broșteni al altui învățător model, ca și el, Mihai Lupescu. Toate aceste cercuri ca și cel din Putna a lui Iftimescu, și

alte, au inspirat pe Haret în înființarea și organizarea lor.

Serbările școlare ale lui Gh. Cădere, menite să ridice populația Văii Bistrița, îmi sunt cunoscute de la 1901—când însumi am luat parte la o pilduitoare serbare orgaoizată de Gh. Cădere.

N'a fost ramură de activitate culturală și socială pe care Cădere să n'o fi îmbrățișat cu hotărâre și avânt.

În școală a muncit cu suflet.—Clădirea localului de școală din Buhalnița e opera sa și-i poartă cu mândrie numele.

În domeniul economic a înființat, și condus Banca și Soc. Cooperative. În domeniul folcloristic a fost un culegător și publicist iscusit și devotat—luptând astfel pentru răspândirea și păstrarea tradițiilor de limbă, de credință și datini din bătrâni.

Atâtea rânduri de elevi ai lui, care azi sunt gospodari frunțași—unii în vârstă înaintată, iar alții ajunși în slujbe și demnități publice, își pot aminti cu respect și recunoștință de fostul lor învățător și de străduințele lui pentru luminarea satelor. Ca primar, prim cetățean al comunei, Gh. Cădere a fost model prin munca și cinstea sa. El a purtat și la comună sufletul său de învățător.

Munca stăruitoare și rodnică desfășurată în toate domeniile propășirii sătenilor din regiunea unde a lucrat, cinstea sa neumbrită de nici o scădere, demnitatea sa întemeiată pe datorie, pe jertfă pentru binele general, pe moralitate vrednică de admirație, pe o căsnicie și gospodărie model, l'au impus ca pe un om de mari merite, ca pe un adevărat *apostol* în slujba culturii și propășirii poporului.

Dar încă unul din marele merite ale lui Gh. Cădere este acela *de a-și fi întemeiat o familie model*.

Dacă pe viața și organizarea familiei se razimă întreaga clădire a statului, apoi Gh. Cădere a înțeles adânc acest lucru și și-a făcut cu strălucire datoria către țara sa.

El și tovarășa sa au pus în serviciul țării, prin munca lor, prin grija lor, prin jertfele de fiecare ceas, pe fiii lor: preoți, profesori universitari, magistrați, avocați, medici, iar d-l Victor Cădere Ministrn pleni-

potențiar și fete gospodine și vrednice și gineri aleși, cu care se poate mândri ori ce familie.

Raporturile dintre membrii familiei Cădere sunt vrednice de admirație. Părinții, într'o atmosferă de demnitate și moralitate clasică, iubindu-și copiii, iar aceștia cu un nețărmurit respect, dragoste și recunoștință, făcând bucuria părinților la toate ocaziile importante din viața lor.

În colțul de miază noapte al județului și în cel de miază zi, între altele, două familii de învățatori: Gh. Cădere și I. Mironescu, pot fi luate ca pildă de iubire părintească pentru urmașii lor, oameni aleși și de recunoștință și dragoste fiiască pentru părinți.

Prin creșterea aleasă ce soții Cădere au dat'o fiilor lor, ei au cinstit o regiune — a Văii Bistrița, a județului și au adus însemnate servicii țării.

Așa dar: Gh. Cădere a fost un om ales prin însușirile sale, un învățator model, un gospodar cu renume, primar în serviciul datoriei, un părinte de familie, care a ridicat renumele Văii Bistrița și a județului Neamțu și a dat țării pe copiii săi, cari, prin pregătirea, prin capacitatea și munca lor, contribuie la propășirea țării însăși.

Tinerimea trebuie să aibă în Gh. Cădere un model, care să îndemne la muncă și la jertfă pentru binele general, părinții să-și crească copiii cu grija cu care și i-a crescut el, pentru a fi folositori țării, copiii să-și iubească părinții și să le facă bucurie cum au făcut copiii lui Gh. Cădere, iar familia sa, să aibă în durerea ei mângâierea că soțul, părintele, socrul a fost un om care și-a făcut cu strălucire datoria către familie, către comună, către județ și către țară.

Astfel, faptele lui Gh. Cădere trec de prngul mormântului, trec peste el și-i vor purta numele pe aripile vremii.

Asociația învățătorilor din județul Neamțu și Prefectura județului, slăvind memoria sa, depun câte o coroană ca dovadă a recunoașterii meritelor lui Gh. Cădere, ca învățator și ca primar.

Fie-i veșnică amintirea.

Cuvântarea d-lui Purice.

Intristată asistență și îndoliată familie,

Rând pe rând dispar marile personalități și înaintașii noștri din învățământul primar.

Posteritatea, obiectivă și nepărtinitoare îi va așeza pe fiecare, la locul său în cadrul istoriei școlii primare dela noi. Intre aceștia va fi așezat și fostul nostru înaintaș Gh. Cădere, care tot timpul cât a profesat, a dominat cu mare autoritate și strălucit prestigiu nu numai viața internă a școlii, ci însuși viața socială din județul nostru.

Gh. Cădere s'a născut la 1852, Februarie 14, în comuna Buhalnița. Cursul primar l'a urmat în satul său natal. Cursul școlii secundare l'a făcut la școala normală din Iași, pe care l'a terminat în anul 1873, obținând diploma cu No. 7.

După absolvire a fost numit învățător pentru prima dată în comuna Galu acest județ pe data de 30 Sept. 1873, unde a funcționat un an. Pe 1 Septembrie 1875 a fost transferat ca învățător în satul său natal, unde a profesat aproape 40 de ani.

Ministerul Instrucțiunii Publice pentru merite bine dovedite în școală și afară de școală, i-a acordat „Răsplata muncii pentru învățământ, cu decretul Regal No. 318 din 19—5—1902.

Cu Gh. Cădere școala primară pierde pe unul dintre rarii ei slujitori aleși și admiratori.

Dragostea, pasiunea lui secretă, a rămas în toate timpurile, în toate împrejurările : **școala.**

Dacă a admis să treacă în cadrele de rezervă nu a făcut-o niciodată fără dorința lui intimă, caldă de a se întoarce la dânsa și de a lua parte cu tot sufletul la ridicarea ei și a slujitorilor. El care a cunoscut-o în alte vremuri când învățătorul era la cheromul administrației comunale și când școlile se numarau pe degete în județ.

Despre problema ce este un învățător sunt mai multe definiții : unii cred că este un apostolat, alții că este o pozițiune de luptă ; alții că este o meserie lucrativă. Toate aceste definiții sunt după caz, mai mult sau mai puțin adevărate. Nici-una nu epuizează însă noțiunea. Exact rămâne numai că a fi învățător e o chestiune de temperament născut. Te naști învățător, nu devii. În învățământ nimeni nu te poate ținea. Cu atât mai puțin impune. Totul e în funcție de tine însuși.

Gh. Cădere a fost un învățător. Cu toată inima, cu tot sufletul.

Activitatea fostului coleg Cădere, s'a desfășurat f. bogată și în domeniul social, economic și moral,

Prin felul D-sale de viață sobră și ordonată a fost o pildă vie pentru săteni, care în marea majoritate l'au urmat și l-au copiat.

Pe tărâm economic, a clădit școala din acest sat și s'a ocupat de ea până în ultimele lui clipe. Pentru această dragoste nemărginită, Ministerul Instrucțiunii Publice prin Decizie a hotărât ca acest locaș de lumină și cultură să-i poarte numele școlii pri-

mară „Gh. Cădere“. A înființat bancă populară și cooperativă, instituții care în acest sat și-au atins pe deplin scopul.

Ce viață morală, ce exemplu mai frumos au putut să ia sătenii dela el, decât excelenta educație dată propriilor săi fii, care au dus faima în numele Buhalniței și peste hotarele țării.

Dar el nu s'a ocupat numai de proprii săi fii, ci a fost și sfătuitoarea și susținătorul altor feciori ai satului Buhalnița, care au împânzit colțurile țării. Dar câte serii de copii, care azi sunt în toată firea n'a trecut pe mâna lui în cei 40 de ani de dascălie și azi se mândresc că au fost elevii lui Gh. Cădere.

A fost un mare iubitor al poeziilor populare, de care s'a ocupat în deaproape strângându-le și publicându-le în gazetele din Fălticeni și Piatra-N.

Gh. Cădere a fost printre primii dascăli sub care s'au înființat cercurile culturale și pe care le-a frecventat cu f. mare punctualitate.

Și acum iubite coleg, când lumina zilei îți mai luminează chipul, eu îți urez drum liniștit și cărări pline de flori, căci meriți să fii fericit și pe lumea cealaltă și pus dea dreapta Tatălui pentru opera ce a-i clădit în această viață pământească.

Să-ți fie țărâna ușoară și Dumnezeu să te erte, iar familiei să-i fii veșnic în minte. Dumnezeu să-l erte.

La înmormântare a luat parte un imens număr de săteni de pe toată valea Bistriței, în numele cărora a vorbit Pr. Romanescu și un mare număr de colegi, în numele cărora a vorbit d-l Subrevizor șc. Gr. Vlad.

+ Ioan Juverdeanu.

În ziua de 7 Decembrie a. c. a fost înmormântat la Sanatorul „Bisericieni“ învățătorul Ioan Juverdeanu, răpus de o boală care nu iartă, dobândită în timpul cât a funcționat în Basarabia unde printre alte greutăți, a avut și nenorocirea, ca mulți alți colegi ai săi, să nu primească salariul pe 7 luni în timpul anilor 1930 – 1932.

Corpul Didactic Primar regretă adânc pierderea unui distins și nobil învățător, care a fost și un profund cunoscător a muzicii noastre religioase și națională.

O delegație a colegilor săi, în frunte cu Domnul Grigore Vlad Revizor Școlar, l-a condus la mormânt într'o profundă jale.

Încă unul dintre tinerii și bunii slujitori ai școlii, este răpit dintre noi. Ministerul Instrucțiunii și Asociația Învățătorilor și-au spus cuvântul de „Adio!“ prin glasul D-lui Grigore Vlad, iar colegii dela școala sa, prin acel a D-lui Vasile Afloarei,

INFORMAȚIUNI

Ministerul Instrucțiunii cu ord. No. 128957/935, aduce mulțumiri pentru activitatea extrașcolară (muncă depusă pentru organizarea și participarea la corul învățătorilor) următorilor membri ai corpului didactic din Județul Neamț:

Eugenia Mrejeru, Victoria Gaboreanu, Zoe Focșa, Maria Dimitriev, Maria Iliescu, Elena Vulovici, Teodora Adăscăliței, Maria Posmoșanu, Virginia Cazacu, Elena Bostan, Ana Ștefănescu, Domnica Pitaru, Ana Gătej, Elena Gătej, Eufrosina Manoliu, Natalia Luchian, Alex. Tarhon, Maria Petrescu, Eleonora Lefter, Maria Istrati, Ana Panaitescu, Zenobia Zugrăvescu, Ecat. Teofănescu, Vasile Gavoreanu, V. Florea, Gavril Cristea, Valeriu Văideanu, C. Bostan, Ion Iliescu, N. Arhip, V. Vasiliu, N. Cazacu, Const. Luchian, V. Scripcaru, I. Tomulescu, Ioan Purcaru, Teofan Macovei, Alex. Ștefănescu, Mihai Cojocaru, C. Apostolescu, D. Panaitescu, Laurențiu Popa, C. Cazacu, Ioan Cazacu, C. Tica, Ioan Blaga, Gh. Filip, Pr. C. Cojocaru.

* * *

Coriștii sunt convocați la sediul cercului didactic din Piatra-N., în ziua de 18 Ianuarie 1936 ora 2 după amiază, pentru continuarea repetițiilor.

* * *

Se aduce la cunoștința învățătorilor care au cerut inspecție specială pentru înaintare la gr. II, să înainteze de urgență Inspectoratului școlar Piatra-N., actele întocmite conform instrucțiunilor din circulara No. 7240 din 14 XII. 1935, altfel nu li se pot face inspecțiile cerute.

Se primește colaborarea oricărui membru al corpului didactic primar sau secundar, precum și a persoanelor ce sprijină cultura și învățământul primar. Subiectele tratate vor fi în sensul programului anunțat. Articolele vor fi scrise citeț, pe o singură pagină, în mărimea de $\frac{1}{4}$ coală.

Pentru a se putea publica articolele într'un singur număr al revistei, nu vor fi mai lungi de 4—5 fețe. Recenziile vor fi reduse la 2 pagini. Articolele nesemnate, nu se publică.

Manuscrisele nepublicate nu vor fi înapoiate. Articolele pentru publicat, se vor trimite până la 20 ale lunii.

Comitetul de conducere al revistei, își ia angajamentul că va scoate revista un an, oricare ar fi riscurile.

Apelează însă la concursul colegilor înțelegători.

**REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA REVISTEI „APOSTOLUL”
CERCUL DIDACTIC PIATRA-N.**

La această adresă se vor trimite schimbul de reviste, cărți, manuscrisele, recenziile, precum și orice corespondență referitoare la redacția și administrația revistei.

D-sale

Domnului V. Scripcaru

com.

jud.